

is előfutott és meglátta az éji bolyongókat. Tolvajoknak hívén, jelt adott s csakhamar egész tizedtől elő és be akarták vinni a szegény színészeket. Ekkor azonban megnyílt az ezredes ablaka s lekiáltott: „Was ist das? — „Diebe!“ — szolt az őrtálló katoná. — „Nix Diebe!“ — viszonzá Sántha a kerítésről „Szent az érzet szíveinkben, aber das verfluchte Hunde haben hinain gebaissen!“ Az ezredes elnevette magát, szolt a katonáknak s a színészek leszálltak a menedékhelyekről; betértek az ezredeshez, ki hálóköntösben ült közéjük és végig hallgatta a dalt: „Szent az érzet szíveinkben...!“

Sok efféle viszontagságok után 1859-ben Debrecenbe került Molnár társulatához, hová ugyanakkor Fűredi és Hegedűsné híres népszínmű-énekesek jöttek el vendégszereplésre. Fűredinek Sántha az öreg csikósban annyira megtetszett, hogy megígérte pártfogását, melynek az volt az eredménye, hogy még ugyanaz év szeptemberében a nemzeti színház színpadján vendégszerepelt ugyancsak mint öreg csikós. Az akkori kritika igen elismerőleg nyilatkozott a fellépéséről és a nemzeti színház igazgató-sága úgy bocsátotta a vidékre vissza, mint szerződésre ajánlottat. 1863. áprilisban tényleg szerződtek is a nemzeti színházhoz.

Kisebb-nagyobb szerepekben mindig megállja a helyét s a közönség szívesen fog tapsolni neki holnapi, szerdai jubileumán.

* (A népszínmű-pályázatra) beérkezett pályamunkák rendbeszedésére Márkus József fővárosi főjegyző hivatalos helyiségében ma délután 4 órakor gyűlt össze a bíráló bizottság, melynek tagjai: Elnök: Királyi Pál, tagok: Evva Lajos, Szána Tamás, Mihályi József és Makó Lajos. A bíráló-bizottság csupán a „Jött-ment“ című népszínművet, mint elkészített, zárta ki a pályázatból. Ezután a pályaműveket a bírálók között, elolvasás és megbi-rálás végett, kiosztották.

* (A főváros képzőművészeti bizottsága) ma délután Gerlóczy polgármester elnöklete alatt ülést tartott. Először is Zichy Antalnak a budai várbaiban létesítendő nemzeti val-halla ügyében tett indítványát tárgyalták. A véleményadásra felszólított Ybl Miklós erre vonatkozólag kijelentette, hogy a várbaiban helyiségei ily célra nem alkalmasak, de a maga részéről javasolta, hogy a várbaiban pilléreire állítsanak fel szobrokat, a melyek dekoratív szempontból igen jól vennék ki magukat. Ily módon 14 szobrot és 4 kisebb csoportot lehetne ott fölláttatni. Kaas Ivor br. pártolta Ybl eszméjét és a bizottsági ülésen azt ajánlotta, hogy a pillérekre 14 legjelesebb királyunk szobrát állítsák föl. Tekintettel azonban arra, hogy a várkert-bazár a király tulajdonát képezi, a bizottság nem tartotta ezt kimondhatónak, hanem fölkéri Ybl Miklóst, a ki amugy is a királyi palota kibővítésének terveivel foglalkozik, hogy erről legfelsőbb helyen előterjesztést tegyen. Az eredeti Zichy-féle valhalla-tervet, bár egyelőre meg nem valósítható, a bizottság továbbra fentartandónak véli, egyúttal felszólítja Zichy Antalt, hogy tervét esetleg más irányban fejlessze tovább. — A Budavár visszavételét ábrázoló nagy festményre a főváros tudvalevőleg 12,000 forintot szavazott meg. Benczur Gyula, a ki a kép megfestésére vállalkozott, most levelet intézett a bizottsághoz, a melyben kijelenti, hogy a festményt, a melynek vázlatával már elkészült, 24,000 forint alul el nem készítheti. A kényes kérdéshez többen hozzászóltak. A bizottság teljes elismeréssel nyilatkozott Benczur művészetéről és sajnálatát fejezte ki a fölött, hogy pénzbeli követelését első szóra nem teljesítheti, de megbizta a bizottság elnökét és Liphay Béla bárót, hogy Benczurral további alkudozást végeztetve érintkezésbe lépjenek. — Tudomásul vették azt, hogy a mérnöki hivatala Batthyány-mauzóleum rekonstruálására vonatkozó tervek elkészítésére utasítást kapott. — A bizottság elhatározta, hogy Róna József szobrászszal a már elkészült kisebb szobrocskák sorozatában elkészítteti Eötvös József br. és Andrássy Gyula gr. szobrocskáit. — Gerlóczy polgármester indítványt tett, hogy Rókk Szilárd arcképét a polgári arcképesarnok számára örökítsék meg, mihez a bizottság egyhangulag hozzájárult. A bizottság reméli, hogy a közgyűlés a nagyérdemű polgárnak mellszobrát is el fogja készíttetni. — A Deák-szobor rácozatán a szoborral szemben fognak bejárást nyitni, mert eddig csak oldalt lehetett bejutni, a mi rontotta az első benyomást. — Zichy Antal indítványozza, hogy a Deák-mauzóleum-bizottsághoz felszólítás intéztesék, hogy a még meglevő pénz a fővárosnak adja át, mert erre most szükség van. Kivánatosnak mondja szóló, hogy elvileg is jelentsék ki, hogy minden újabb szobor átvétele alkalmával, szükséges egy fentartási pénzalapról is gondoskodni. A bizottság pártolta az indítványt. A budavári honvéde-mlékszobor ügyében Liphay Béla br. már előzetesen szépészeti szempontból a bizottság által meghatározandónak tartja a szobor arányait. A bizottság e részben Ybl Miklóst bízta meg véleményadással. Kaas Ivor br. a szabadságszobor kérdését kíváná már napirendre tűzteni, a mely a végrehajtás stádiumához közele-

dik. Gerlóczy erre megjegyezte, hogy e részben már össze vannak állítva a pályázati feltételek; különben is e kérdésben külön bizottság működik. Egyéb tárgya a tanácskozásnak nem volt.

* (Tolnai Lajosnak) „A mai Magyarország“ című két kötetes beszélygyűjteményére, a mint a beküldött ívekből alkalmunk volt meggyőződni: az előfizetők szép számmal érkeznek. Szerző gyűjtőinek kérésére a beküldési záridőt e hó végéig meghosszabbítja. A mű sajtó alatt van.

A cárgyilkosok szövetsége.

Oroszországból megdöbentő hírek érkeznek.

A nihilizmus felüté hidrafejét, melyről a muszka hivatalos világ éveken át azt hitte, hogy sikerült lecsapnia törzsökéről. Most száz fej nőtt a régi helyébe. A muszka titkos forradalom kiterjedtebb s hatalmasabb, mint valaha volt.

Még ki se heverte a cár a kutaisi merénylet és a borki-i katasztrófa izgalmaival, Istennek hálálkodó manifesztumára forradalmi kiáltványt nyal felelnek a nihilisták, melyben tudtára adják, hogy a „hü kozákok“ földjén ők szánták a cárnak a dinamitos bombát s a merényletek ismétlődni fognak. Ugyanekkor a birodalom legkülönbözőbb pontjain: Moszkvában, Charkovban és Varsóban messze elágazó összeesküvést fűdöz fel a rendőrség, — a gyanu alatt állókat csapatjával fogják el. Az elfogottak tulnyomó részben tanulók, de van közte sok államhivatalnok, tanár s egy vizsgáló bíró is.

Ily keret mellett nem tarthatja fenn tovább a hivatalos sajtó a borki-i eset eddigi magyarozatát. Minden valószínűség a mellett szól, hogy itt is merénylettel volt a cárnak dolga, melyet az orosz titkos forradalmi szövetség egyik szekciója hajtott végre.

Beláthatatlanok e vészes állapot következményei. A cár izgékony szervezete iszonyuan szenvedhet, mióta e jelekből megérthette, hogy ő is, mint 8 év előtt II. Sándor, halálra van ítélve s a forradalom hajtóvadászatot fog elene indítani, míg el nem ejtheti.

A mai postával érkezett jelentéseink a következők:

A varsói összeesküvést Gurkó tábornok fűdözte föl. Tőle kapta a belügyminiszter a távirati értesítést, hogy eddig elfogtak 23 gazdasági növendéket, számos kormányhivatalnokot s egy törvényszéki vizsgálóbíró. Jellemző, hogy az elfogottak tulnyomólag oroszok s így ki van zárva a föltevés, hogy az összeesküvés lengyel nemzetet célokat szolgálja. Ujabb hírek szerint az összeesküvés számai az összes lengyel tartományokban szétágaznak, de mindenütt a bevándorolt vagy az orosz kormány által oda telepített orosz intelligencia közt.

A nihilista kiáltvány a titkos forradalmi bizottság nyomdájából Pétervárt jelent meg s a cári manifesztumra válaszol. A végrehajtó-bizottság ebben sajnálatát fejezi ki, hogy Kutaisban a kozák bombamerénylete nem sikerült s igéri, hogy újabb merényletek fognak következni, míg a cár eleget nem tesz a nép jogos kívánságainak. Van-e szó e kiáltványban a borki esetről s mi értendő a nép kívánságai alatt? — azt későbbi tudósítások talán kiderítik.

A borki vasuti katasztrófáról a következő részleteket jelentik:

A vasuti töltés, hol a szerencsétlenség történt, öt ölnyi magas; jobbról mély bevágás, balról folyó víz van. A cári vonat 18 kocsi állt. Az ebédlokcokban 23 ember volt; ott volt az egész

cáricsalád, Olga Alexandrovna nagyhercegnő kivételével, ki a szomszéd kocsiiban maradt. Ez utóbbi kocsi a katasztrófa alkalmával keresztbe jutott a töltésen s a következő kocsi lökésének egész súlyát fentartotta, mi a nyomást a z ebédlokcokra lényegesen mérsékelte.

Mikor a cár a cárnéval és gyermekeivel a kocsi romjai alól kibujt, első kérdése az volt, veszett-e el emberélet. A romok alá temettek jalkiáltásából tudni lehetett, hogy iszonyu szerencsétlenség történt. A rombolás láttára a cár sirva fakadt. Legtöbbet szenvedtek a vasuti zászlóalj katonái.

Noha erősen esett s nagy volt a sár, a cár felmászott a meredek töltésre s a sebesültekhez ment.

Nagy részvétet kelt Streljstev konduktor halála. Már három vasuti balesetben vett részt s most engedélyt kért, hogy otthon, gyermekágyban fekvő neje mellett maradhasson. De a cári vonatra rendelték s a szerencsétlenség alkalmával életét vesztette. Halála híre betegneje is megölte. Schönberg úrnok kiugrott a kocsiból, melynek lehulló romjai azonban a gyonyverték. Sidorov udvari kozák holttestét csak a ruhárollehető felismerni, annyira össze volt zuzva.

A cár környezete azt állítja, hogy a katasztrófát egyes-egyedül az okozta, hogy a közlekedési miniszter kocsija, mely először siklott ki, nagyon nehéz volt.

— Éjjel érkezett táviratok. —

Pétervár, nov. 6. (Saját tudósítónk távirata.) Mind valószínűbbé válik, hogy a borki-i katasztrófa mégis merénylet volt. A Moszkvában és Charkovban elfogottak között igen sok a pánszláv notabilitás. — Azon a vonalon, melyen a szerencsétlenség történt, az összes vasuti hivatalnokokat felfüggesztették állásaiktól.

Berlin, nov. 6. (Saját tudósítónk távirata.) A vasuti szerencsétlenség következtében a cár lemondott arról, hogy még e hónapban ide jöjjön. Látogatása elhalasztott a tavaszra. A *Börsenzeitung* szerint ellenben a cár látogatása Vilmos császár kívánságára halasztott el, mert a császár nagy fényvel akarja fogadni vendégét és erre a téli idő nem alkalmas. A cár a tavasszal fog jönni nejevel együtt és valószínű, hogy ugyanakkor érkeznek ide az osztrák-magyar és az olasz uralkodók.

TÁVIRATOK.

Osztrák pártviszályok.

Bécs, nov. 6. (Saját tudósítónk távirata.) A képviselőház mai ülésének végén az antiszemita a következő indítványt terjesztették a ház elé:

„Miután a lengyelek és csehek két szláv nemzetiségű miniszter által vannak képviselve, a nyolc millió németet azonban egyetlen német érzelmi ember sem képviseli a kabinetben, a mi nemcsak az egyenjogúságot sérti, hanem folytonos szlávositás által, veszélyeztetheti és megrendítheti a Németországgal való szövetséget is: a kormány felszólíttatik, hasson oda, hogy az Ausztriában élő németek nemzeti jogainak és gazdasági érdekeinek megvédésére egy oly férfiu hívassék meg a kabinetbe, a ki vállalkozik a németiség képviselétére.“ (Derütség.)

Miután azonban ez indítvány mellett csak Türk és Vergani állottak fel, azt a házszabályok értelmében nem is tárgyalták.

Bécs, nov. 6. (Saját tudósítónk távirata.) A németellenzék klubok hetek óta tartó tárgyalások után a végre megállapodásra jutottak. A német-osztrák s a német klub ugyanis „egyesült német balpárt“ cím alatt egy klubba egyesültek, ellenben a harmadik, a német nemzeti klub, megtartja önállóságát s csak fontosabb kérdésekben fog elnöksége útján az új egyesült klub elnökségével érintkezésbe lépni, a közös eljárás fölött tanácskozándó. A fuzió ma este nagy ünneppel ment végbe. A két klub tagjai majdnem teljes számmal gyűltek össze saját párthelyiségekben, a hol az egyezkedéssel megbízott